

PÄÄKIRJOITUS

GTK:n uusi kartta-aineisto tuo Suomen kivilajit ja stratigrafian verkkoon



Suomalaisen geologisen tutkimus- toiminnan – ja koko Suomen ta- louden – kivijalkoja on ollut maamme alueen geologinen kartoi- tus. Kartoitustyöstä onkin Suomes- sa pitkä ja menestyksekkäät perinteet, jotka ovat lähes yhtä vanhoja kuin geologialla modernina tie- teenalana ylipäättään. Viimeisimpänä askeleena tässä pitkässä tutkimustraditiossa Geologian tutkimus- keskus (GTK) on julkaissut uuden, 1:1 000 000 mittakaavan Suomen kallioperäkartan (Geological Map of Finland – Bedrock 1:1 000 000) (s. 166–167).

Ensimmäiset aloitteet Suomen geologisesta kartoittamisesta teki 1800-luvun puolivälissä Vuorihallituksen yli-intendentti Nils Nordenskiöld, ja ensimmäisiä karttoja Suomen eri osista alkoi valmistua 1870-luvulta alkaen. Sittenmin Suomen geologisesta kartoituksesta ovat vastanneet GTK ja sen edeltäjäorganisaatiot (Haapala 1998). Systemaattinen kallioperän kartoitus 1:400 000 mittakaavassa alkoi jo 1800-luvun puolella ja tuli päätökseen vuonna 1980, jolloin koko Suomi oli kartoitettu. 1940-luvulla alkoi myös 1:100 000 mittakaavan kallioperäkartoitus. Saavuttaessa 2000-luvulle, tietoverkkojen ja paikkatiedon aikakaudelle, näitä kallisarvoisia, pitkäaikaisten kartoitushankkeiden tuloksia alettiin koota yhtenäiseksi, digitaaliseksi karttatietokannaksi. Työ toteutettiin GTK:n DigiKP-hankkeessa vuosina 2006–2009 (Nironen 2017).

Samanaikaisesti aineistojen digitaalisen synteesityön kanssa lähdettiin koostamaan uutta 1:1 000 000 mittakaavan esitystä Suomen kalli-

perägeologiasta. Uusi kartta ilmestyi viime vuonna, ja tänä vuonna GTK on täydentänyt karttaa laajalla seliteosalla (Nironen 2017). Uutena elementtinä kartassa ocat mukana perinteisten kivilajien lisäksi myös stratigrafiset yksiköt, joiden kuvauksen toivotaan auttavan esimerkiksi stratigrafista tietoa hyödyntävää malminetsintää.

GTK on laatinut uudesta kallioperäkartasta myös yleistetyt versio, jonka käyttö ei edellytä mittavia pohjatietoja geologiasta ja sopii esimerkiksi kouluopetukseen. Tämä tukee mitä maini- oimmin geologikunnassa heränneitä toiveita lisätä geologian monipuolista näkyvyyttä niin kouluissa kuin yhteiskunnassa laajemminkin.

Uusi 1:1 000 000 kallioperäkartta ja sen yleis- tetty versio ovat helposti käytettävissä GTK:n Maankamara-verkkopalvelussa (<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara>), ja myös kartan seliteosa on avoi- messa verkkojaketelussa (https://hakku.gtk.fi/fil/reports/search?publication_id=21191). Kartta ja selite ovat saatavilla myös perinteisessä paperimuodossa GTK:lta.

J. SAKARI SALONEN
toimitussihteeri, SGS

Kirjallisuus

- Nironen, M. (toim.), 2017. Bedrock of Finland at the scale 1:1 000 000 – Major stratigraphic units, metamorphism and tectonic evolution. Special Paper 60. Geological Survey of Finland, Espoo.
- Haapala, I., 1998. Suomen kallioperätutkimuksen historia. Teoksessa: Lehtinen, M., Nurmi, P. ja Rämö, T. (toim.), Suomen Kallioperä. Suomen Geologin Seura, Helsinki, 11–21.